

Sport vermaatschappelijken, in het belang van sport én samenleving

Postion Paper commissiedebat sport 21 juni

[#wewinnenveelmetsport](#)

Sportdeelname nog lang niet op het oude niveau: kansengelijkheid verder onder druk

We zien het aantal maatschappelijke issues toenemen waarop sport – soms direct, soms indirect – een positieve invloed heeft. Onder de corona-pandemie heeft pijnlijk zichtbaar gemaakt hoe in sommige leeftijdsgroepen de beweegarmoede is toegenomen. De meest recente cijfers van NOC*NSF over sportdeelname* laten zien dat een tweedeling dreigt te ontstaan. Ook onderzoeksinstituut ZonMW constateert recent: 'Ondanks alle (beleids)-inspanningen om de verschillen in beweeggedrag naar sociaaleconomische status te verkleinen, is de ongelijkheid de afgelopen twintig jaar toegenomen'.**

Ruim 700.000 wekelijkse sporters zijn nog altijd niet teruggekeerd naar hun vroegere sport- en beweegniveau. Lager en middelbaar opgeleiden en jongeren zijn in deze groep oververtegenwoordigd. De daling is helaas structureel in de leeftijdsgroep van 13 tot 18 jaar; de groep die de achterstand in sportdeelname sinds corona het minst weet in te halen, zo wijzen de cijfers over 2022 uit. Deelname in deze groep ligt nog steeds 9% lager dan in 2019. Ook het aantal leden van sportclubs tussen de 13 en 18 jaar daalt al sinds 2018 (van 645.700 naar 580.900, een daling van 64.800 leden).*

De tweedeling vindt overigens ook plaats op het niveau van de sportclub zo blijkt uit onderzoek: lidmaatschappen van sportclubs zijn tijdens de coronacrisis minder vaak opgezegd in wijken met een hoge sociaaleconomische status en in wijken met meer sportfaciliteiten.**

Professionaliseren is verzilveren

Nu we op dit punt zijn beland, is er nog maar één vraag: hoe behouden én verzilveren we de waarde van onze rijke sportinfrastructuur waar deskundigen uit heel Europa jaloers op zijn? Een netwerk dat inhoudelijk volledig aansluit op het sociale- en gezondheidszorgdomein, maar daar formeel en qua governance slechts sporadisch mee verbonden is.

Het antwoord is: maak van de sport een geïntegreerd maatschappelijk instrument en benut daarbij ook letterlijk de sportinfrastructuur. Hoe? Door kader in de sport (vrijwilligers en professionals) – al dan niet gebundeld – professioneel te ondersteunen en te ontwikkelen zodat de brug gelegd kan worden naar beleidsmakers en uitvoeringsorganisaties.

* [Zo Sport Nederland](#), Kantar Public in opdracht van NOC*NSF.

** Kennis- en Innovatiescan 'Bewoners in aandachtswijken sporten minder', opgesteld door Mulier (Mirjam Stuij Ine Pulles), voor ZonMw (MOOI in beweging)

Verzilveren van de waarde betekent ook: de mogelijkheid om sportinfrastructuur als middel gericht in te kunnen zetten. Denk alleen al aan al die accommodaties die voldoen aan alle voorwaarden, maar slechts deels worden gebruikt. ZonMw schrijft hierover onder andere: 'De sportaccommodaties dienen vaak één doel en één gebruiker. Om deze monofunctionele accommodaties optimaal te benutten is het van belang ze meer te gaan zien als ontmoetingsplek waar diverse functies samen kunnen komen. Dat vergroot ook de maatschappelijke waarde van de sportaccommodatie.'

Sportruimte steeds meer in het gedrang

Een tweede kans om de maatschappelijke waarde van sport te verzilveren, is sport standaard opnemen bij ruimtelijke (her)inrichting en daarmee de drempel drastisch verlagen. Sportparken en accommodaties zijn de afgelopen jaren vaak verdwenen uit de directe woonomgeving steeds vaker naar de randen van de gemeente, vaak letterlijk aan de andere kant van de ringweg. Voor veel mensen verdwijnt sport daarmee uit hun gezichtsveld en bereik. ('Onderzoek naar sportimpuls-projecten voor jeugd in lage-inkomensbuurten laat zien dat lage kosten en nabijheid van de sportactiviteiten (al dan niet op een sportvereniging) belangrijke voorwaarden zijn om te blijven sporten en bewegen', aldus ZonMw).

Sport integreren in de dagelijkse leefomgeving kan al door kleine ingrepen; van een jeu de boules-baan tot steiger in de waterpartij. Bij nieuwe projecten horen fiets- en wandelroutes en auto-te-gast-straten onderdeel te zijn van het plan. NOC*NSF staat daarom voor een sport-inclusieve benadering van (nieuwe) ruimtelijke ontwikkeling. Sowieso pleiten wij voor het structureel betrekken van de maatschappelijke waarde van sport bij alle beleidsontwikkelingen. In het verlengde van het adagium uit de gezondheidszorg: 'Health and Sports in all policies'.

Wij roepen de minister daarom op om:

- Opdracht te geven tot een scenario-analyse in de loop van SAll in het kader van de doorontwikkeling van de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen.
- Health and sports in all policies bij haar college bewindspersonen onder de aandacht te brengen.
- Gezien het belang van samenwerking met andere sectoren voor een succesvolle professionaliseringslag, roepen we de minister op om met haar collega ministers in gesprek te gaan over het leggen van een koppeling tussen de verschillende human capital agenda's in het sociaal domein.
- De partners uit de sportsector voortdurend nauw te blijven betrekken bij de uitwerking van een mogelijke sportwet, om te verzekeren dat een sportwet bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van sport, waarbij de sector tegelijkertijd ook in staat wordt gesteld aan nieuwe wettelijke verplichtingen te voldoen.
- Het voor de sportverenigingen mogelijk te maken VOG's in bulk aan te vragen voor alle vrijwilligers die werken met kinderen en kwetsbare groepen binnen sportverenigingen. Daarnaast wordt de sport graag betrokken bij ontwikkelingen of eventuele pilot om VOG's digitaal te verstrekken. Dit alles met het oog de administratieve lasten van deze belangrijke regeling zoveel mogelijk te beperken voor de bestuurders van sportverenigingen.

Professionalisering van de sportsector

De maatschappelijke waarde van sport en sportief bewegen verdient het om in geïnvesteerd te worden: het maatschappelijk rendement (SROI) van iedere euro die in sport wordt geïnvesteerd bedraagt €2,70 (Bron Kenniscentrum Sport & Bewegen). Sportclubs zijn hierin een belangrijke factor, maar het werkveld van sport en bewegen is breder. Sport(clubs) willen professionaliseren zodat zij iedereen kwalitatief, veilig en toegankelijk sportaanbod kunnen bieden, en daarmee bijdragen aan een gezonde en vitale samenleving. Sportaanbod waar iedereen zich welkom voelt, waar een goede pedagogische basis is, excessen worden voorkomen, verantwoord wordt gesport, vrijwilligers willen en kunnen groeien en de verbinding wordt gelegd met onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg, welzijn, natuur en bedrijfsleven.

Professionals om vrijwilligers te ondersteunen, ontzorgen, begeleiden en op te leiden binnen de diverse taken van een vereniging omdat we streven naar 100% bekwaam sportkader bij iedere sportclub. Daarmee creëren we gelijke kansen voor iedereen, plezier bij de vrijwilligers, bieden we loopbaanperspectief binnen de sector en dragen we bij aan arbeidsmarkttuitdagingen in andere sectoren. Sterke sportclubs kunnen omringende sportclubs helpen omdat zij de omgeving al kennen. Sportclubs worden steeds belangrijker in de verbinding tussen sport en zorg. Professionalisering draagt bij aan meer bekwame trainer-coaches en instructeurs om ook die doelgroepen te kunnen bedienen. In dit brede kader werkt de sportsector gezamenlijk aan haar Human Capital Agenda. Gezien het wederzijdse belang van samenwerking met andere sectoren voor een succesvolle professionaliseringslag, roepen we de minister op om met haar collega ministers in gesprek te gaan over het leggen van een koppeling tussen de verschillende human capital agenda's in het sociaal- en gezondheidszorg domein.

Functionarissen uit de brede regeling combinatiefunctionarissen (BRC-regeling) spelen bij de professionaliserings-slag in de sport een onmiskenbare belangrijke rol. Als buurtsportcoach, clubkadercoach, verenigingsmanager, sportparkmanager, combinatiefunctionaris of sportpreventiecoördinator. Dit is lokaal maatwerk, zowel voor wat betreft de invulling van de functie, als de wijze waarop de functionarissen zijn aangesteld. Nog niet iedere sportclub die wil professionaliseren heeft de mogelijkheid gehad om hier invulling aan te geven. Ook niet iedere sportclub past de rol van werkgever, waar bijvoorbeeld lokale sportbedrijven deze rol al geruime tijd zeer succesvol invullen. De opgebouwde infrastructuur is waardevol en moeten we in stand houden. Daarbij is er behoefte aan structurele en niet aan tijdelijke (of projectmatige) professionele ondersteuning. Relaties met de omgeving van de sportclub moeten immers onderhouden worden. En een sociaal veilig klimaat vraagt om doorlopend beleid, en niet een project. Uitbreiding van de regeling is daarom nodig.

Wij vragen de minister in het kader van de doorontwikkeling van de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen in de loop van het huidige SAll een scenario-analyse uit te voeren. De analyse moet de vraag beantwoorden hoeveel functionarissen er nodig zijn om de doelen die de partners gezamenlijk hebben vastgelegd in het Sportakkoord II structureel te behalen en het gesprek op de sportclub levend te houden.

Ruimte voor sport

Om alle inwoners van Nederland een leven lang te kunnen laten sporten en bewegen hebben we beschikbare, toegankelijke, betaalbare, duurzame en kwaliteitsvolle sportruimte nodig die voldoet aan de vraag en de behoefte van de sporters. Het gaat dan om accommodaties, maar ook de openbare ruimte en het buitengebied, die voor miljoenen mensen de plek zijn om te sporten, bewegen of recreëren. Sportvissers en watersporters genieten van gezond en veilig water. Wandelaars, ruiters, golfers en fietsers beleven de pracht van de natuurlijke omgeving, maar ook nieuwe initiatieven als bootcamp vinden plaats in de openbare ruimte. Daarnaast sporten miljoenen mensen in een toegankelijke sportaccommodatie, als het even kan, dichtbij huis. Voor gezonde en sportieve activiteiten zijn een beweegvriendelijke omgeving en een toegankelijk accommodatieaanbod van groot belang. De juiste accommodatie op de juiste plek.

De druk op de ruimte is groot. Ruimte voor sport moet daarom vanaf het begin bij iedere ruimtelijke ontwikkeling betrokken worden. Wij vragen de minister om er bij haar collega bewindspersonen op aan te dringen dat zij 'health and sport in all policies' gaan opnemen.

Verduurzaming Sportaccommodaties

De coronacrisis werd direct gevolgd door een energiecrisis waardoor de financiële veerkracht van sportorganisaties flink op de proef is gesteld. Ondanks dat energieprijzen al weer een tijdje aan het dalen zijn is de toekomst wat betreft de hoogte van energietarieven ongewis en is de noodzaak om de sport zo snel mogelijk te verduurzamen onverminderd groot. Één van de grootste problemen waar sportaanbieders die willen verduurzamen tegenaan lopen is het financieren van verduurzamingsmaatregelen. Deze vragen over het algemeen stevige investeringen en sportclubs hebben vaak moeite deze -tegen een acceptabele rentegefinancierd te krijgen. Eerder riepen wij daarom al op om een 'revolving' verduurzamingsfonds voor de sport in te stellen, waarbij tegen lage rente en met borgstelling via de Stichting Waarborgfonds Sport, geleend kan worden. In het vorige sportdebat riep de Tweede Kamer de minister ook op om het verduurzamen van de sportsector te bespoedigen. Wij kijken daarom ook verwachtingsvol naar hoe de minister de recent aangenomen moties rond het thema verduurzaming gaat opvolgen en daarmee de sport gaat ondersteunen bij het maken van deze urgente slag.

Maatschappelijke waarde topsport

Strategisch kader topsport

Als uitwerking van Sportakkoord II hebben VWS, VSG en NOC*NSF het Strategisch kader topsport 2032 ontwikkeld. Vanuit dit kader wordt het topsportbeleid van de drie organisaties en hun achterbannen vormgegeven. Ook wordt daarin de verbinding met sportparticipatie gelegd. De komende maanden staan in het teken van het implementeren van dit strategisch kader in nieuw beleid. Hierbij verschillen de rollen en aandachtspunten van de drie organisaties.

Topsportstrategie 2025+, een glanzend perspectief

NOC*NSF ontwikkelt op basis van het Strategisch kader topsport 2032 en de Sportagenda 2032 samen met haar leden een nieuwe Topsportstrategie t.b.v. de Olympische cycli na Parijs. De herijking van de topsportstrategie moet ertoe leiden dat we als Nederland succesvol blijven met waardevolle topsportprestaties en de maatschappelijke waarde hiervan vergroten. De diverse stakeholders worden actief betrokken en uitgenodigd om mee te denken tijdens het ontwikkelproces. In de nieuwe topsportstrategie worden de doelen uit het strategisch kader geconcretiseerd en werken we uit welke bijdrage de sport levert aan het vergroten van de maatschappelijke waarde van topsport. Onderdeel van het proces is om te komen tot een passend toekomstbestendig financiering- en organisatie-model voor de topsport. Deze zomer worden de eerste contouren van dit model geschetst, die daarna verder worden uitgewerkt. Zo is er voldoende tijd voor implementatie van de strategie direct na de Spelen in Parijs 2024.

Sportwet

Recent heeft de Kamer zich nogmaals uitgesproken over de wens om te komen tot een sportwet. Voor een deel zien wij juist en vooral in andere wetgeving kansen om de sport in Nederland te versterken. Denk aan bijvoorbeeld een sportnorm voor ruimtelijke ontwikkeling (Omgevingswet) of fiscale arrangementen voor de sport (Belastingwet). Het ontwikkelen en invoeren van een sportwet zien wij overigens wel als een mogelijke kans om de sport te versterken, mits de overheid als partner van de sport het ook mogelijk maakt om aan de in een nieuwe wet gestelde eisen te kunnen voldoen. Via een sportwet kan de kwaliteit van het sportaanbod worden verbeterd door minimale eisen te stellen aan beschikbaarheid en kwaliteit van accommodaties, met daarbij oog voor synergie met andere sectoren zoals onderwijs, kinderopvang en de gezondheidszorg. Hetzelfde geldt voor de competenties van het gehele kader, niet alleen op sporttechnisch en bestuurlijk vlak, maar bijvoorbeeld ook op gebied van integriteit, en sociale en pedagogische vaardigheden. Zeker waar het gaat om het kader dat werkt met jeugd en andere kwetsbare groepen. Dat kan door eisen te stellen aan, bijvoorbeeld de opleiding van leiders, trainers en coaches, maar dat kan ook via eisen aan functionarissen binnen een vereniging (professionals of vrijwilligers) die deze staf begeleiden. Kwaliteitseisen aan accommodaties en kader dragen ook bij aan de veiligheid (fysiek en sociaal) en toegankelijkheid van de sport. Hierbij geldt dat investeringen vanuit de overheid noodzakelijk zijn om aan de verwoorde eisen te kunnen voldoen.

De georganiseerde sport heeft zelf al veel initiatieven genomen, waaronder het aanstellen van integriteitsmanagers bij sportbonden die werken aan ontwikkeling en uitvoering van integriteitsplannen. Daarnaast zijn in samenspraak met sportbonden en de VSG de basiseisen sociale veiligheid ontwikkeld. Hierin worden zaken als de gratis VOG-regeling, het opstellen van een gedragscode, het aanleren van de juiste pedagogische vaardigheden, het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon gestimuleerd middels gratis ondersteuning. Met het Sportakkoord worden via gemeenten en via de services uit het Sportakkoord prikkels geïnitieerd richting sportaanbieders om daadwerkelijk met deze basiseisen aan de slag te gaan. Hierbij wordt ook een monitoringsysteem ingericht om te bezien wat hierop de voortgang is.

Naast alle initiatieven voor ondersteuning roepen we de Minister ook op om de administratieve lasten van het aanvragen van VOG's zo laag mogelijk te maken. De sport vindt dat het aanvragen van een VOG een vanzelfsprekendheid moet zijn bij alle vrijwilligers die werken met kinderen en andere kwetsbare groepen. Vanuit sportverenigingen ontvangt NOC*NSF met regelmaat het verzoek om deze VOG's in bulk te kunnen aanvragen en niet afzonderlijk allemaal te hoeven invoeren gezien dat bij grote verenigingen met meer dan 100 vrijwilligers een bijzondere tijdrovende klus is. Daarnaast wordt de sport graag betrokken bij ontwikkelingen of eventuele pilot om VOG's digitaal te verstrekken. Dit alles met het oog de administratieve lasten van deze belangrijke regeling zoveel mogelijk te beperken voor de bestuurders van sportverenigingen en er voor te zorgen dat er meer VOG's worden aangevraagd.

Een eventuele sportwet mag niet tot onnodige verdere verzwaring van lasten en regeldruk leiden. De uitwerking van de sportwet moet er juist voor zorgen dat het makkelijker wordt voor vrijwilligers om actief te zijn waarbij ze hier ook meer plezier aan beleven. Voor sporters moet het vergroten van kwaliteit ervoor zorgen dat ze langer en met meer plezier sporten in een veilige omgeving. Met het vastleggen van sport als publieke voorziening krijgt de overheid een grotere verantwoordelijkheid.

We roepen de minister op om de partners uit de sportsector voortdurend en nauw te blijven betrekken bij de uitwerking van een eventuele sportwet om te verzekeren dat een sportwet bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit, veiligheid en toegankelijkheid van sport, waarbij de sector tegelijkertijd ook in staat wordt gesteld aan nieuwe wettelijke verplichtingen te voldoen. Dit geldt ook in sterke mate voor het voornemen om van CVSNI tot een onafhankelijk integriteitscentrum te komen. NOC*NSF hecht er aan dat een onafhankelijk positionering van het centrum met de juiste voorwaarden en waarborgen is omkleed en dat de tijd wordt genomen voor een heldere opdracht en taakstelling met betrokkenheid van NOC*NSF, sportbonden en Atletencommissie. NOC*NSF staat hierover in contact met VWS.

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

Erik Lenselink	Erik.Lenselink@nocnsf.nl ;	06-10 92 33 17
Theo Neyenhuis	Theo.Neyenhuis@nocnsf.nl ;	06- 57 56 23 56
Ester Helthuis	Ester.Helthuis@nocnsf.nl ;	06- 42 44 10 57

#wewinnenveelmetsport

